

LIITE 2

Yhteysviranomaisen lausunto YVA –ohjelmasta

16.11.2009

PSA-2009-R-8-531

Vapo Oy
Paikalliset polttoaineet
PL 22
40101 Jyväskylä

Viite / Hänvisning

Asia / Ärende

Yhteysviranomaisen lausunto Vapo Oy:n Jokisuon turvetuotantohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Vapo Oy on toimittanut 26.8.2009 Pohjois-Savon ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki 468/1994, muutettu 458/2006) mukaisen arviointiohjelman, joka koskee Jokisuon turvetuotantohanketta Kiuruveden kunnan alueella.

HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Hankkeen nimi

Jokisuon turvetuotantoalueen ympäristövaikutusten arviointiohjelma, Kiuruvesi.

Hankkeesta vastaava

Vapo Oy
Paikalliset polttoaineet
PL 22
40101 Jyväskylä

Hankkeesta vastaavan yhteyshenkilö on Mirja Kattilakoski,
sähköposti: mirja.kattilakoski@vapo.fi

Konsultti

WSP Environmental Oy
Wolffintie 36 M10
65200 VAASA

Konsultin yhteyshenkilö on Hans Vadbäck,
sähköposti: hans.vadback@wspgroup.fi

Yhteysviranomainen

Pohjois-Savon ympäristökeskus
Sepänkatu 2 B
70100 Kuopio

Yhteysviranomaisen yhteyshenkilö on Ossi Tukiainen,
sähköposti: ossi.tukiainen@ymparisto.fi

YVA- menettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA- menettely) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA- menettelyä sovelletaan tässä hankkeessa YVA- asetuksen (713/2006) 6 §:n mukaisen hankeluettelon 2 e kohdan perusteella (turvetuotanto, kun yhtenäiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria).

YVA- menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaisena toimivalle alueelliselle ympäristökeskukselle. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Yhteysviranomaisen antamassa lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava.

Hankkeesta vastaava arvioi hankkeen ympäristövaikutukset arviointiohjelman ja siitä saamansa yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta sekä kokoaa arvioinnin tulokset arviointiselostukseen. Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

YVA- menettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja muiden kannanotot siitä hankkeesta vastaavalle.

Hanke, sijainti ja tavoite sekä esitetyt vaihtoehdot

Vapo Oy suunnittelee Kiuruveden kunnassa sijaitsevan Jokisuon valmistelemista pääosin energiaturpeen tuotantoon. Hankkeen tarkoituksena on korvata Vapo Oy:n tuotannosta poistuvia turvetuotantoalueita sekä turvata lähialueiden turvetta käyttävien laitosten raaka-aineen saanti.

Alue sijaitsee n. 15 km Kiuruveden keskustaajamasta pohjoiseen. Hankealueen pinta-ala on noin 200 hehtaaria, josta tuotantokelpoista alaa on noin 184 ha. Hankealue sijaitsee Vuoksen vesistöalueeseen kuuluvalla Iisalmen reitin vesistöalueella (4.5). Hankealueen kuivatusvedet johdetaan laskuojaa pitkin Suojokeen (valuma-alue 4.573) ja edelleen Luupuveteen.

Hankealue on osaksi ojitettua suota (104 ha) ja osaksi ojittamatonta luonnontilais- ta suota (80 ha). Hankealue on Vapo Oy:n omistuksessa.

Hankkeen toteutus alkaa ympäristölupapäätöksen jälkeen. Varsinaisen tuotannon arvioidaan alkavan aikaisintaan vuonna 2012 ja kestävän noin 25 vuotta, jonka jälkeen alue siirtyisi jälkihoitovaiheeseen.

Arviointiohjelmassa esitetyt arvioitavat vaihtoehdot ovat:

- **Vaihtoehto 0 (VE0).** Hankkeen toteuttamatta jättäminen.
- **Vaihtoehto 1 (VE1).** Turvetuotanto toteutetaan koko tuotantokelpoisella pinta-alalla vesienkäsittelymenetelmänä ympärivuotinen pintavalutus.
- **Vaihtoehto 2 (VE2).** Turvetuotanto toteutetaan koko tuotantokelpoisella pinta-alalla vesienkäsittelymenetelmänä sulanmaan aikainen kemiallinen vesienkäsittely ja talviaikana laskeutusaltaat ja virtaamansäätö.
- **Vaihtoehto 3 (VE3).** Turvetuotanto toteutetaan koko tuotantokelpoisella pinta-alalla vesienkäsittelymenetelmänä sulanmaan aikainen pintavalutus ja talviaikana laskeutusaltaat ja virtaamansäätö.

HANKKEEN EDELLYTTÄMÄT LUVAT JA PÄÄTÖKSET

YVA-prosessissa ei tehdä hankealuetta koskevia päätöksiä. Hanke edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa ja lupaviranomainen on Itä-Suomen ympäristölupavirasto (1.1.2010 alkaen Itä-Suomen aluehallintovirasto). Lisäksi tarvitaan mahdollisesti rakennuslupia sekä lupa purkuvesien johtamiseen ellei siitä voida sopia vesialueen omistajien kanssa. Turvetuotantoalueen perustamisesta on ilmoitettava kirjallisesti pelastusviranomaiselle viimeistään siinä vaiheessa kun alueelle haetaan ympäristölupaa.

ARVIOINTIMENETTELYN SOVITTAMINEN YHTEEN MUIDEN LA- KIEN MUKAISIIN MENETTELYIHIN

Ylä-Savon seudun maakuntakaavassa (2003) hankealue on merkitty turvetuotantoalueeksi EO1. Valmisteilla on Pohjois-Savon maakuntakaava, mihin alue on toistaiseksi merkitty turvetuotantoalueeksi, mutta merkintä voi Pohjois-Savon liiton lausunnon mukaisesti vielä muuttua. Alueella ei ole vahvistettuja yleiskaavoja eikä asemakaavaa.

Lähialueella on samanaikaisesti vireillä Vapo Oy:n Haisurämeen turvetuotantoalueen YVA-menettely, joka on edennyt jo arviointiselostusvaiheeseen. Haisurämeen purkuvesistö on pääosin sama kuin Jokisuon turvetuotantoalueen. Samanaikaisesti Jokisuon hankkeen kanssa on käynnistynyt myös Vapo Oy:n ja Kuopion Energia Oy:n yhteinen Luodesuon turvetuotantoalueen YVA-menettely. Mm. liikenne Luodesuon alueelle tapahtuu osin samoja teitä pitkin kuin Jokisuon alueelle. Eri hankkeiden yhteisvaikutukset tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa. Kun hankkeille myöhemmin haetaan ympäristölupia, on Jokisuon ja Haisurämeen ympäristölupahakemukset yhteisvaikutusten takia tarkoituksenmukaista laittaa viireille ja käsitellä yhtäaikaisesti.

EU:n vesipuitedirektiivin ja sen perusteella säädetyn lain vesienhoidon järjestämisestä (1299/2004) velvoittama vesiensuojelun ja hoidon yleinen tavoite on vesistöjen vähintään hyvä tila vuoteen 2015 mennessä. Hankkeen vaikutus tämän tavoitteen saavuttamiselle on syytä ottaa huomioon arviointiselostuksessa. Myös EU:n tulvadirektiivi tulee ottaa huomioon.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Pohjois-Savon ympäristökeskus on yhteysviranomaisen ominaisuudessa kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Kiuruveden kaupungin ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksen ilmoitustauluilla 16.9.2009 - 16.10.2009. Kuulutus on julkaistu Kiuruvesi-lehdessä 16.9.2009. Arviointiohjelma on ollut nähtävillä arviointimenettelyn ajan Kiuruveden kaupungintalolla ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua myös internetissä osoitteessa: <http://www.ymparisto.fi/psa>.

Hanketta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva yleisötilaisuus on järjestetty Kiuruvedellä Tihisen Elotuvalla 28.9.2009 yhdessä Luodesuon YVA-ohjelman yleisötilaisuuden kanssa. Hankkeen yhteyshenkilöiden lisäksi tilaisuuteen osallistui 22 henkilöä, joista yksikään ei kuitenkaan ollut Jokisuon lähiympäristön asukkaita.

Pohjois-Savon ympäristökeskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausuntoja viranomaisilta, muilta tahoilta ja kansalaisilta 16.10.2009 mennessä.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Pohjois-Savon ympäristökeskukselle toimitettiin 10 lausuntoa ja mielipidettä. Ympäristökeskus toimittaa lyhentämättömänä kopion kaikista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä Vapo Oy:lle tämän lausunnon liitteenä.

Arviointiohjelmasta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden keskeinen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä sisältö oli kannanottojen saapumisjärjestyksessä seuraava:

Pohjois-Savon riistanhoitopiirillä ei ole hankkeesta huomautettavaa. Alueella mahdollisesti olevat teeren soidinalueet eivät vaarannu turvetuotannosta, sillä linnut käyttävät myös turvekenttiä soidinalueinaan. Riistanhoitopiiri esittää, että turvetuotantoa suunniteltaessa otettaisiin pohdintaan alueen ennallistaminen aikanaan vesilintukosteikoksi. Tällöin tuotannosta vapautuvasta turvetuotantoalueesta olisi eniten hyötyä seutukunnan eläimistön ja kasviston rikastuttajana. Kosteikon alue palaisi myös alkuperäiseen olomuotoonsa.

Terveempi Onkivesi ry:n mielestä arviointiohjelma käsitteli aihealuetta laajasti ja seikkaperäisesti. Siitä huolimatta nousi pelko ympäristövaikutuksista lähi- ja kaukovaikutusalueilla. Iisalmen reitin vesistöt ovat jo nyt ylikuormitettuja ja osin pahoin umpeen kasvaneita. Kaikki lisäkuorma pahentaa tilannetta. Myös turvetuotannon osalta tarvitaan kokonaisvaltaista ja kaikenkattavaa työtä vesien tilan parantamiseksi. Iisalmen reitille laaditut kunnostushankkeet eivät ole toteutuneet toivotulla tavalla, josta syystä lisäkuormaa ei tule sallia, ellei olevaa tilannetta saada korjattua. Yhdistys nostaa esiin EU:n vesipuitedirektiivin ja sen tavoitteet.

Itä-Suomen työsuojelupiirin työsuojelutoimistolla ei ollut huomautettavaa lausunnolla olleisiin asiakirjoihin. Muutoin työsuojelupiiri toteaa, että turvetuotanto-

nosta aiheutuvilla haitoilla (melu, pöly, kemikaalit, jätteet, onnettomuustilanteet) voi olla vaikutusta myös turvetuotantoalueella työskentelevien henkilöiden työturvallisuuteen, joten niistä tulee tehdä tarvittavat ja riittävän kattavat työturvallisuuslain mukaiset vaara- ja haittatekijöiden arvioinnit.

Kämärän ja Luupuveden osakaskunta sekä Lapinniemen osakaskunta vaativat, että Luupujärven veden laadusta ja järven tilasta tehdään perusteellinen selvitys ennen toimenpiteiden aloittamista. Osakaskunnat edellyttävät myös, että seuranta jatkuu koko tuotantoalueen toiminnan ajan. Osakaskuntien edustajille on varattava mahdollisuus olla seurannassa mukana ja seurannan tulokset tulee toimittaa osakaskunnille vuosittain.

Luupujärvellä tehtyjen kunnostustoimenpiteiden (vedenpinnan nosto, vesikasvillisuuden niitto, ruoppaukset) ansiosta vesistön tilassa on havaittavissa pientä parantumista. Turvetuotantoalueen vesien käsittelyssä on käytettävä parasta mahdollista tekniikkaa, jotta myönteistä kehitystä ei vaarannettaisi.

Osakaskunnat vaativat vesistöille mahdollisesti aiheutuvista haitoista täysimääräiset korvaukset.

Itä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston mukaan arviointiohjelma on monelta osin konkretisoitumaton. Ohjelmassa esitetään paljon asioita selvitettäväksi ehdollisena. Mitä ja miten todella selvitetään jää avoimeksi.

Arviointiohjelmassa oleva hankealueen yleiskartta on epämääräinen. Vaikutusten arvioinnissa tulee ensin määrittää arviointialue, jolla asuviin tai muutoin oleskeleviin ihmisiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan. Arviointialueen väestörakenne, väestömäärä ja kiinteistöjen sijainti tulee selvittää. Myös vapaa-ajan asutus tulee ottaa huomioon. Arviointiin tulee sisällyttää häiriintyvien kohteiden, kuten päiväkotien, koulujen ja vanhainkotien sekä talousvesikaivojen sijainti sekä niihin kohdistuvat vaikutukset. Lähikylien Olkkosperän ja Leppikankaan asukkaat tulee ottaa kokonaisuudessaan mukaan ihmisiin kohdistuvien (terveydellisten ja sosiaalisten) vaikutusten arvioinnissa. Kartalla tulisi esittää vaikutusten arviointialueen rajausta ja arviointialueella sijaitseva pysyvä ja vapaa-ajan asutus sekä muut häiriintyvät kohteet sekä tiet.

Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa on oleellista tietää, millaista asutusta ja toimintaa vaikutusten arviointialueella on: haittaako/estääkö hanke asukkaiden tämän hetkistä asumista ja olemista sekä elinkeinonharjoittamista?

Arvioinnissa tulee selvittää, missä käytössä vaikutuspiirissä olevat pellot ovat ja mitä vaikutuksia hankkeesta on maanviljelykselle.

Lisäksi on arvioitava, rajoittaako liikennöinti asukkaiden tai erityisryhmien esim. koululaisten tai vanhusten liikkumista. Myös kuljetusreittien läheisyydessä ihmisille aiheutuvia haju-, melu ja pölyhaittoja tulisi arvioida. Luodesuon ja Jokisuon turvesuohankkeiden kuljetukset tapahtuvat osittain samoja reittejä pitkin, joten hankkeiden yhteysvaikutukset tältä osin ja muutoinkin tulisi arvioinnissa selvittää.

Hajuhaitan arviointi sekä erityistilanteista (ilkkivalta, onnettomuudet) johtuvat vaikutukset tulee sisällyttää arviointiin.

Sosiaalisia vaikutuksia koskeva kysely tulee toimittaa kaikille vaikutusalueen talouksille. Terveysvaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa tulee kuulla paikallisia sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoita (kaupungin sosiaali- ja

terveydenhuolto) ja käyttää heitä täydentämään ja tulkitsemaan hankittua arviointiaineistoa. Kyselylomake tulee liittää arviointiselostukseen. Arviointiselostuksessa tulee esittää, kuka arvioinnin on tehnyt.

Lääninhallituksen mielestä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytettävien menetelmien tulisi olla sellaisia, että ne antavat mahdollisuuden vuorovaikutukseen. Terveysvaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arviointi tulee tehdä vertailukelpoisin arviointiperustein siten, että arviointitulosten perusteella vaihtoehtoja voidaan vertailla keskenään.

Arviointiselostuksessa tulisi olla ehdotus toimenpiteistä, joilla haitallisia ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia aiotaan rajoittaa ja ehkäistä sekä seurata.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry toteaa, että Kiuruveden vesistöreitit on todettu laadultaan välttäviksi tai heikoiksi, joten suunnitellusta Jokisuon turvetuotannosta syntyvä vesistöhaitta entisestään vaikeuttaa EU:n vesipuitedirektiivin mukaisen tavoitteen toteutumista. Tätä aihetta tulisi tarkastella YVA:ssa perusteellisemmin.

YVA-ohjelmassa ei ole tuotu esiin turpeenpolton haittavaikutuksia ilmastoon. Turve on uusiutumaton energialähde ja siten erityisen haitallinen Suomen ilmastotavoitteille.

Jokisuolla on ojittamatonta aluetta 80 ha ja nämä alueet tulee jättää turpeenoton ulkopuolelle ja turvata siellä olevien luonnonarvojen säilyminen.

YVA-ohjelman mukaan Jokisuon korpityyppien osuus on 14 % koivulettokorvista aina keskiravinteisiin kangaskorpiin. Suomen luontotyyppien uhanalaisarvioinnin mukaan erityisesti korpityypit ovat häviämisaarassa. Jokisuon ojittamattomien suoluontotyyppien merkitys tulisi arvioida erityisen tarkasti.

Kiuruveden kalastusalue haluaa, että Jokisuon YVA-ohjelman sisältöä täydennettäisiin ja tarkennettaisiin. YVA-menettelyssä tulisi selvittää vaikutusalueen veden laatu eri vuodenaikoina (syys- ja kevättulvien aikaan, sateiden jälkeen, vedenpinnan ollessa kesäkorkeudessa jne.) ennen mahdollista turvetuotannon aloittamista. Näin saataisiin luotettavaa tai vertailukelpoista tietoa hankkeen vesistömuutoksista tulevaisuudessa tapahtuviin vedenlaatututkimuksiin. Vedenlaatututkimuksissa, ainakin näytteenotossa, tulisi olla mukana esim. osakaskunnan edustaja.

Pintavalutuskenttä jää todennäköisesti kevättulvien alle eikä näin ollen voi toimia kunnolla.

Pelkkä kalastuskunnilta tiedustelu ei anna luotettavaa kuvaa kalataloudellisista vaikutuksista. Hankkeen alapuolinen Luupuvesi on ollut etenkin talvionkijoiden suosimaa aluetta suurien ahveniensa vuoksi ja sillä onkin merkitystä suuremman alueen ihmisille. Kalastusalue muistuttaa, että virkistys- ja kotitarvekalastuksen vaikutuksista mm. henkisen hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja yksilön kokemusten rahallista arvoa on vaikea määritellä. Kalastajat ovat hankkineet veneitä, pyyntivälineistöä yms., jotka saattavat jäädä vaille käyttöä, jos vesistön ja kalaston tila muuttuu hankkeen seurauksena.

Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä toteaa, että arviointiohjelmassa on suurimmaksi osaksi huomioitu hankkeen vaikutukset ja niiden selvittämiseksi tarvittavat selvitykset, mutta joiltain osin ohjelmaa on tarpeen tarkentaa ja selventää.

On tärkeää, että turvetuotantohankkeen vaikutukset laskuvesistöjen tilaan kartoitetaan erityisen huolellisesti. Koska Luupuvesi on hyvin rehevä ja humuspitoinen vesistö, tulisi vesistövaikutusten arvioinnissa tuoda esille Luupuvettä jo tällä hetkellä rasittavat toiminnot ja nykytilanteen lisäksi myös arvio näiden vaikutusten kestosta. Vesienkäsittelymenetelmien vertailun on syytä olla joustavaa ja tarvittaessa ottaa verrattavaksi myös muita vaihtoehtoja kuin mainitut. Lisäksi olisi hyvä tarkastella myös vaihtoehtoa, jossa ojittamaton suoalue jätetään hankkeen ulkopuolelle ja tuotanto toteutetaan 104 hehtaarin ojitetulla alalla.

Jokisuon turvetuotantohankkeen sekä muiden alueen toimintojen yhteisvaikutukset läheisen Natura-alueen (Luupuveden lintujärvet) niihin luonnonsuojeluarvoihin, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura-2000 verkostoon, tulee selvittää riittävällä laajuudella.

Savo-Karjalan tiepiirin mukaan hankkeen aiheuttamat liikenteelliset vaikutukset ja selvittävät liikennevaikutukset on kuvattu kattavasti. Tiepiirillä ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Pohjois-Savon liitto toteaa, että arviointiohjelmassa maakuntakaavoitusta koskeva osa on vaikeatulkintainen. Kaavojen suunnitteluperiaatteet, kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kaavan toteutumisen vaikutukset eivät jäsenny tekstistä riittävästi. Kuvauksesta on vaikea ymmärtää, mitkä osat ovat kaavan lainauksia ja mitkä mahdollisia arvioinnin tekijän tulkintoja, mitkä osat ovat oikeusvaikutuksellisia kaavamääräyksiä, mitkä selostuksen kuvauksia. Arviointiselostukseen maakuntakaavoitusta koskevaa osuutta on tarpeen täsmentää ja selkeyttää.

Yksityiskohtina liitto mainitsee, että Ylä-Savon seudun maakuntakaavamerkintöjen osalta on jäänyt mainitsematta Kaislasen kuulumisen Natura-ohjelmaan. Pohjois-Savon seutukaavan tarkastelu oli perusteltua Ylä-Savon seudun maakuntakaavan ratkaisuja kuvattaessa, mutta ei enää tässä arviointiohjelmassa, kun seutukaavan kumoaminen on vahvistettu vuonna 2003.

Jokisuo EO1 23.718 on osoitettu Pohjois-Savon maakuntakaavaluonnoksessa virheellisesti turvetuotantoalueeksi, vaikka toiminnalle ei ole ympäristölupaa. Koska suolle ei oletetun luvituksen takia ole tehty myöskään maastokatselmusta, sitä ei ole tarkoitus osoittaa maakuntakaavaehdotuksessa millään merkinnällä, ellei arviointi ehdi valmistua ennen kaavan valmistumista ja osoita turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintää mahdolliseksi. Ilman merkintääkin aluetta koskee kuitenkin turvetuotannon Luupuveden valuma-alueella koskeva suunnittelumääräys. Jos suunnittelumääräys otetaan huomioon, mahdolliselle ympäristöluvulle ei olisi maakuntakaavan osalta estettä, mikäli maakuntakaava tulisi voimaan ilman Jokisuon merkintää ennen lupakäsittelyä.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankekuvaus

Arviointiohjelmassa on kerrottu selvästi hankkeen nimi ja sijainti sekä siitä on helposti löydettävissä hankkeesta vastaava, konsultti ja yhteysviranomainen yhteystietoineen.

Hankkeen tarkoituksesta on kerrottu arviointiohjelmassa riittävästi. Hankkeen tavoitteet ja kytkeytyminen saman toimijan muihin hankkeisiin on esitetty yleispiirteisesti.

Luupujoen valuma-alueen 04.57 osalta tulee arviointiselostuksessa kertoa, mitä muuta turvetuotantoa Vapo Oy:llä on alueella. Olemassa olevien ja suunniteltujen tuotantoalueiden osalta tulee arvioida, miten tuotantopinta-ala niillä kehittyy esimerkiksi viiden vuoden välein tarkasteltuna. Eri tuotantoalueiden yhteisvaikutusten arviointiin on otettu tarkemmin kantaa tämän lausunnon kappaleessa vesistöt ja vedenlaatu.

Hanketta on perusteltu riittävästi energiahuollon näkökulmasta. Arviointiohjelmasta saa riittävän käsityksen hankkeen suunnitteluvaiheesta ja maankäyttötarpeesta yleisellä tasolla.

Hankkeen suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ei ole kuvattu lainkaan, tämä tulee tehdä selostuksessa. Vuonna 2008 tarkistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Lisäksi turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja on otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset. Merkittävä osa hankealueesta on kuitenkin ojittamatonta luonnontilaista suoaluetta. Arviointiselostukseen tuleekin liittää perustelut siitä, miksi juuri nyt tarkastelussa oleva, merkittävältä osalta vielä ojittamaton suokokonaisuus, on tarpeen ottaa turvetuotantoon.

Ojittamaton osa hankealueesta on merkittävä arviointiselostuksessa selkeästi kartalle.

Arviointiselostuksessa tulisi kuvata soveltuvien osien, mitä muita lupa-, ilmoitus- ja suunnitelmavelvollisuuksia (esim. rakennuslupa, ilmoitus pelastusviranomaiselle, kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, vesi- ja luonnonsuojelulain mukaiset luvat) hankkeeseen voi liittyä sekä lyhyesti kuvata säännökset, joihin velvollisuus perustuu.

Erilaiset turvetuotannon vesiensuojelumenetelmät on kuvattu hyvin yleisellä tasolla, mutta arviointiselostukseen on tarpeen kuvata menetelmiä tarkemmin. Esimerkiksi pintavalutuksen, laskeutusaltaiden, virtaamansäädön, sarkaojarakenteiden ja kemiallisen käsittelyn toimintaperiaate tulee kuvata niin, että kaikki hankkeeseen osallistuvat saavat selkeän käsityksen menetelmien toimintaperiaatteista. Myös eri menetelmillä saavutettava puhdistusteho tulee tuoda esiin. Ympärivuotisen pintavalutuksen osalta tulee kuvata, miten menetelmään liittyvät jäätymisongelmat tullaan ratkaisemaan.

Arviointiohjelmassa esitetty aikataulu on virheellinen ja epärealistinen. Aikataulusuunnitelmaan nähden ohjelmatyö on useita kuukausia myöhässä. Suunnitelman mukaan arviointiselostuksen olisi valmistuttava kuukauden kuluessa ohjelmalausannon antamisesta, mikä ei tarvittavien selvitysten määrä huomioon ottaen liene mahdollista. Arviointimenettelyn ja kuulemisen aikatauluja tulee tämän vuoksi täsmentää arviointiselostukseen.

Vaihtoehdot ja niiden käsittely

Hankkeen vaihtoehtojen asettelu on selkeä.

Vaihtoehtojen vertailun helpottamiseksi eri vaihtoehtojen vaikutukset tulee esittää arviointiselostuksessa myös taulukkomuodossa.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen pääasialliset ympäristövaikutukset ja vaikutusmekanismit sekä ryhmitelty ne systemaattisesti.

Samanaikaisesti Jokisuon YVA-menettelyn kanssa on lähialueella vireillä Haisurämeen turvetuotantoalueen YVA- menettely. Haisurämeen YVA on edennyt jo arviointiselostusvaiheeseen. Koska kummankin hankkeen purkuvesistö on pääosin sama ja mm. liikennöinti alueille tapahtuu osin samoja teitä pitkin, on Haisurämeen YVA-menettelyn aikana kertynyt aineisto pitkälti hyödynnettävissä myös Jokisuon hankkeessa. Nyt Jokisuon arviointiohjelmassa on kyllä mainittu Haisurämeen YVA useassakin kohdassa, mutta sen tuloksia ei ole vielä täysimääräisesti sisällytetty ohjelmaan.

Maankäyttö, maisema, kaavoitus

Arviointiohjelmassa maakuntakaavoitusta koskeva osa on vaikeatulkintainen. Arviointiselostukseen maakuntakaavoitusta koskevaa osuutta on tarpeen täsmentää ja selkeyttää. Pohjois-Savon seutukaava on kumottu vuonna 2003, joten sitä ei tarvitse enää tässä yhteydessä tarkastella. Pohjois-Savon liiton lausunnon mukaisesti tulee huomioida, että Jokisuo on merkitty Pohjois-Savon maakuntakaavaluonnoksessa virheellisesti olemassa olevaksi turvetuotantoalueeksi, ja että merkintä voi vielä muuttua.

Luonnonympäristö, eliöstö ja suojelualueet

Kasvillisuus, linnusto, muu eläimistö ja vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen tulee selvittää arviointiohjelman mukaisesti. Myös luonnontilaisten, vesilain suojelujen lähteiden esiintyminen tulee selvittää.

Ojittamattomilta alueilta tulee selvittää suoluontotyypit ja arvioida niiden merkitys erilaisten suoluontotyyppien suojelun kannalta.

Osana arviointiselostusta tulee arvioida, onko tarpeen laatia luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arvio Jokisuon turvetuotantoalueen vaikutuksista Luupuveden lintujärvet Natura 2000-alueen luontoarvoihin. Pohjana arviossa voi käyttää Haisurämeen YVA-menettelyn yhteydessä tehdyn Natura-arvioinnin tuloksia, joita tulee täydentää Jokisuon vaikutusten osalta.

Vesistöt, vedenlaatu

Alueen vesistöjen vedenlaadusta on arviointiohjelmassa esitetty jonkin verran taustatietoja sekä keskeiset selvitettävät asiat vesistövaikutusten arvioinnin osalta. Kuvaus vaikutusarvioinnissa käytettävissä menetelmistä kuitenkin puuttuu, ohjelmassa ei ole esimerkiksi eritelty, miten vastaanottavien vesistöjen herkkyyttä kuormitukselle arvioidaan ja käytetäänkö arvioinnissa esimerkiksi mallinnusta. Menetelmät tulee kuvata selkeästi arviointiselostuksessa.

Taustatiedoissa on esitetty Hertta-tietokannasta löytyvät vedenlaatutiedot. Luupuveden osalta tiedoista puuttuu kuitenkin useiden näytepisteiden tiedot, mm. piste Luupuvesi 3, joka on nimenomaan Pohjois-Savon turvetuotannon yhteistarkkailuohjelman mukainen Luupuveden tarkkailupiste. Niitä Luupuveden näytepisteitä, joista on otettu näyte vain yksittäisinä vuosina, ei ole tarpeen lisätä taustatietoihin, mutta pisteen Luupuvesi 3 tiedot tulee lisätä.

Vesistöjen tilan kuvauksessa mainitaan Luupuveden kuuluvan välttävään ekologiseen luokkaan, mutta ei analysoida, mitkä luokituksessa käytettävät laatutekijät ovat heikentyneitä. Suunnitellun turvetuotannon vaikutuksia ekologisen tilan määrääviin kasviplanktoniin, vesikasvillisuuteen, pohjaeläimiin ja kalastoon tulee arviointiselostuksessa arvioida. Tämä koskee myös ekologiselta tilaltaan heikentyneitä virtavesiä, Välijoki-Suojokea ja Luupujokea.

Vaikutustarkastelussa tulee ottaa huomioon valuma-vesien lisäksi turvepölyn vaikutukset vesistöissä.

Arviointiselostuksessa tulee selvittää, mikä olisi hankkeen aiheuttama vesistökuormitus Suojoen-Väljoen sekä koko Luupuveden valuma-alueella kokonaistypen, kokonaisfosforin ja kiintoaineen osalta ja sen osuus valuma-alueen kokonaiskuormituksesta. Kuormitusvaihtelut tulee selvittää eri vuodenaikoina ja sääoloiltaan erilaisina vuosina. Tarkastelussa tulee eritellä kuntoonpano- ja tuotantovaiheen tilanne.

Jokisuon kuormituksen lisäksi tulee arvioida, mikä on turvetuotannon kokonaiskuormitus Luupujoen valuma-alueella 04.57 ja miten se tulee kehittymään Jokisuon turvetuotantoalueen toiminta-aikana esimerkiksi viiden vuoden välein tarkasteltuna.

Päästöjen vaikutusten arvioinnissa tarvitaan tietoja vastaanottavien vesistöjen sietokyvystä. Tämä tulee esittää vesistöittäin perustuen purkualueiden vedenlaatuun, hankkeen laskennalliseen kuormitukseen mutta myös vastaanottavien vesistöjen hydrologiaan ja morfologiaan. Vesistövaikutustarkasteluun tulee sisältyä hankkeen vaikutus pohjan liettymiseen ainakin Luupuveden länsiosissa (erityisesti vaikutukset umpeenkasvuun) sekä Suojoki-Väljoessa (vaikutukset pohjaeläinyhteisöjen jo heikentyneeksi arvioituun tilaan).

Vesistövaikutusten osalta tarkastelun tulee ulottua Luupujoen yläosaan, ainakin velvoitetarkkailun seurantapisteesen 18 saakka, joka sijaitsee lähellä joen ylittävää maantietä.

Euroopan unionin neuvosto hyväksyi direktiivin tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta (tulvadirektiivi) 18.9.2007. Direktiivin 17 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kahden vuoden kuluessa voimaantulopäivästä. Sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöiden yleistyessä ilmastonmuutoksen vuoksi on tarpeen varautua tulvan torjuntaan. Tulvadirektiivissä korostuu kolme velvoitetta: tulvariskien alustavan arvioinnin, tulvavaara- ja tulvariskikarttojen sekä tulvariskien hallintasuunnitelmien laatiminen.

Tulvaherkkyys ja sen aiheuttama ympäristövaikutus tulee selvittää hankkimalla riittävät tiedot alueen hydrologiasta. Varmuuden saamiseksi tulvariski eri vuodenaikoina tulee selvittää vaaitsemalla ainakin herkimmät alueet tuotantoalueen itäosissa. Arviointiselostuksessa tulee esittää mitoitustulvalaskelmiin perustuvat kartat, joissa näkyy tulvaherkkä alue eriasteisissa tulvatilanteissa ja tulvien esiintymisen todennäköisyys hankkeen elinkaaren aikana. Samalla tulee arvioida, mikä olisi tulvatilanteissa syntyvä vesistökuormituksen määrä eritellen kevät/syksy sekä kesätulvat.

Ympäristökeskuksen käsityksen mukaan laskeutusaltaat ja pintavalutuskenttä sijaitsevat tulvaherkällä alueella. Arviointiselostuksessa on esitettävä, miten tulvan leviäminen laskeutusaltaihin ja pintavalutuskentän alueelle estetään. Tarvittaessa on esi-

tettävä vaihtoehtoiset pintavalutuskentän sijoituspaikat, mielellään ojittamattomalla alueella.

Selostuksesta on käytävä ilmi, mikä on suunniteltujen vesiensuojelumenetelmien puhdistusteho ja toimivuus erilaisissa hydrologisissa olosuhteissa ja eri vuodenaikoina.

Arviointiohjelman mukaan Jokisuon alueen todennäköisin jälkikäyttömuoto hankealueelle on metsitys tai viljelykäyttö. Arviointiselostuksessa on esitettävä, miten hankkeen seurauksena muuttuvat hydrologia ja tulvaherkkyys vaikuttavat alueen jälkikäyttöön.

EU:n vesipuitedirektiivin ja lain vesienhoidon järjestämisestä (1299/2004) velvoittama vesiensuojelun ja hoidon yleinen tavoite on vesistöjen vähintään hyvä ekologinen tila vuoteen 2015 mennessä. Ympäristöhallinnon koordinoimassa valmistelutyössä suunnitellun turvetuotannon purkuvedet vastaanottavat Luupuvesi, Suojoki-Välijoki sekä Luupujoki on määritelty vesimuodostumaksi, jonka kohdalla hyvän tilan saavuttaminen edellyttää kuormituksen merkittävää vähentämistä. Mallitarkastelujen ja asiantuntija-arvion perusteella Luupuveteen kohdistuvaa fosforikuormitusta tulisi alentaa n. 40 % nykytasosta. Myös kiintoainespitoisuuksien vähentämiselle on tarvetta. Arviointiselostuksessa on syytä huomioida valmisteilla oleva puitedirektiivin tarkoittama vesienhoitosuunnitelma, joka Valtioneuvoston on tarkoitus hyväksyä joulukuussa 2009. Arviointiselostuksessa tulee esittää hankkeesta vastaavan perustelut sille, onko hanke ylittää toteutuskelpoinen suhteessa vesienhoitolakiin ja vesienhoitosuunnitelmaan.

Arviointiselostuksessa tulee esittää yksityiskohtainen suunnitelma hankkeen vesistövaikutusten seurannasta.

Virkistyskäyttö

Kalaston ja kalastuksen selvittämisen osalta arviointiohjelma on riittävä.

Marjastuksen ja virkistyskäytön osalta tulee arvioinnissa erityisesti huomioida se, että merkittävä osa hankealueesta on ojittamatonta aluetta. Haastatteluissa ja sosiaalisten vaikutusten kyselyssä tulee pyrkiä selvittämään, mikä merkitys ojittamattomalla suoalueella on asukkaille, metsästäjille ja luontoharrastajille.

Melu ja pöly

Arviointiohjelman mukaan ympäristövaikutusten arvioinnin aikana selvitetään melun ja pölyn leviämismallinnuksen tarve. Tämä jättää auki sen, tullaanko leviämismallinnukset tekemään vai ei. Vaikka asutus sijaitsee Jokisuon hankealueesta suhteellisen kaukana, suositeltavaa on käyttää leviämismallinnusta toiminnasta aiheutuvan melun ja pölyn arvioimiseksi. Mikäli melu- ja pölyvaikutukset arvioidaan muutoin, tulee selostuksessa esittää, miksi leviämismallinnus ei tässä tapauksessa ole tarpeen.

Varsinaisen toiminta-alueen melun ja pölyn lisäksi on arvioitava turpeen kuljetuksesta aiheutuvasta liikenteestä syntyvät melu- ja pölyvaikutukset. Tarvittavat melun ja pölyn leviämismallinnukset on tehtävä kokeneen ammattitaitoisen asiantuntijan toimesta. Arviointiselostuksessa tulee painottaa keinoja melu- ja pölyhaittojen vähentämiseksi. Mallinnusta käytettäessä tulokset melun ja pölyn vyöhykkeisyydestä tulee esittää selkeästi ymmärrettävällä kartalla, johon kaikki asutut kiinteistöt on merkitty.

Pölyn osalta kokonaisleijuman (TSP) lisäksi laskennoissa tulee arvioida hengitettävien hiukkasten (PM10) ja pienhiukkasten (PM 2.5) ohjearvoihin verrattavat pitoisuudet.

Liikenne

Jokisuon hankkeen aiheuttama liikenne ja selvitettävät liikennevaikutukset on esitetty arviointiohjelmassa kattavasti. Liikenteen osalta ei kuitenkaan ole huomioitu Jokisuon, Haisurämeen sekä Luodesuon turvetuotantohankkeiden yhteisvaikutuksia, jotka tulee sisällyttää arviointiselostukseen.

Talous ja elinkeinot

Arviointiselostuksessa tulee ohjelmassa mainitun lisäksi ottaa huomioon hankkeen mahdolliset negatiiviset vaikutukset tuotantoalueen lähi – ja lomakiinteistöjen arvoon.

Hankealueen läheisyydessä on jonkin verran peltöjä. Arviointiselostuksessa tulee selvittää, missä käytössä hankkeen vaikutuspiirissä olevat pellot ovat ja mitä vaikutuksia hankkeesta on peltöjen käytölle.

Arviointiohjelman mukaan todennäköisin jälkikäyttömuoto hankealueelle on metsitys tai viljelykäyttö. Myös alueen jälkikäytön positiiviset ja negatiiviset seuraukset tulee arvioida.

Sosiaaliset vaikutukset ja vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Arviointiohjelmassa on esitetty lähinnä yleisellä tasolla kuinka vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen arvioidaan. Arviointiohjelmassa erityisesti melu- ja pölyvaikutukset liittyvät läheisesti ihmisten terveyteen ja elinoloihin. Näitä tekijöitä hankkeesta vastaavalla on tarkoitus selvittää sinänsä kattavin menetelmin. Arviointiselostuksessa näiden tekijöiden vaikutusta tulee tarkastella myös osana sosiaalisia ja terveydellisiä vaikutuksia. Itä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto on esittänyt lausunnossaan monia näkökohtia, jotka tulee pyrkiä ottamaan huomioon arviointiselostuksessa.

Hanketyypin liittyviä onnettomuusriskejä on arviointiohjelmassa käsitelty niukasti. Onnettomuustilanteiden todennäköisyyttä ja seurauksia sekä riskeihin varautumista, ilkeältä mukaan lukien, on syytä pohtia tarkemmin arviointiselostuksessa.

Epävarmuustekijät ja oletukset

Arvioinnissa on kiinnitettävä huomioita selvityksiin, tutkimuksiin ja olettamuksiin liittyviin epävarmuustekijöihin, joiden vaikuttavuutta arviointitulokseen tulee arviointiselostuksessa tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kattavasti. Esimerkkinä epävarmuuksista mainittakoon kasvillisuus- ja linnustoselvitysten maastokartoituksen osuminen sopivimpaan ajankohtaan, vesistökuormituksen vaihtelu sateisuuden mukaan tai melu- ja pölyvaikutusten arviointi tietyissä olosuhteissa tehtyjen mittausten perusteella. Mikäli epävarmuudet käytettävien aineistojen osalta aiheuttavat merkittävää epäluotettavuutta itse arvioinnin tulokseen, tulee näiltä osin lähtöaineistoja täydentää ja ajantasaistaa.

Haitallisten vaikutusten vähentäminen

Arviointiselostuksessa tulee esittää haittojen vähentämiskeinoja sekä niiden soveltuvuutta juuri tähän hankkeeseen mm. vesistö-, luonto-, melu-, pöly – ja liikennevaikutusten osalta. Erityisesti tulvaherkän tuotantoalueen vesiensuojelullisia toimia tulee suunnitella tavallista suuremmalla huolellisuudella.

Osallistuminen

Yleisön oikea-aikaisella ja riittävällä tiedottamisella varmennetaan se, että kaikilla on tieto siitä, kuinka hanke etenee. Arviointiohjelmaa esiteltiin Luodesuon YVA-hankkeen kanssa yhteisessä tiedotustilaisuudessa, mutta sinne ei tullut yhtään Jokisuon lähiympäristön asukasta. Arviointiselostuksen osalta tulee harkita oman erillisen Jokisuon selostuksen esittelytilaisuutta lähellä hankealuetta.

Arviointiohjelmassa esitetty jatkoaikataulu hankkeelle ei ole realistinen ja se tulee päivittää arviointiselostukseen.

Raportointi

Arviointiohjelma on laadittu huolellisesti ja johdonmukaisesti. Asioiden havainnollisuutta voi edelleen parantaa esittämällä selvitysten tuloksia mahdollisimman paljon kartoilla ja vertailutaulukoissa. Selostukseen voisi liittää listan turvetuotannon keskeisistä termeistä selityksineen.

Arviointiselostuksessa on YVA- asetuksen mukaisesti tuotava esille, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon ja esitettävä selvitys arviointimenettelyn vaiheista osallistumismenettelyineen.

YHTEENVETO

Ympäristökeskus katsoo arviointiohjelman täyttävän YVA- asetuksen (713/2006) 9 §:n sisällölliset vaatimukset. Arviointiohjelmassa eri vaikutusten painoarvo on melko hyvin tasapainossa keskenään. Arviointiohjelma on kirjoitettu monin paikoin yleisellä tasolla, joten arvioinnin lopputulos on pitkälti kiinni selostuksen täsmällisyydestä. Sen vuoksi arviointiselostuksessa tulee painottaa myös käytettyjen menetelmien kuvaamista, jotta selostuksen luotettavuuteen voidaan ottaa kantaa. Selvitysmenetelmät ja vaikutusalueet eivät arviointiohjelmassa olleet vielä täysin jäsentyneitä.

Erityisesti vesistövaikutuksissa tulee kiinnittää huomiota siihen, että raportista on luettavissa tämän hankkeen suhteellinen osuus valuma-alueen kokonaiskuormituksesta ja muun turvetuotannon yhteiskuormituksesta edellä lausunnossa tarkemmin kuvatulla tavalla. Tuotantoalueen tulvaherkkyys ja sen aiheuttama ympäristövaikutus tulee selvittää hankkimalla riittävät tiedot alueen hydrologiasta ja vedenlaadusta ja tulee esittää tulva-aluekartat sekä mahdolliset tulentorjuntakeinot haittojen vähentämiseksi.

Arviointiselostuksessa tulee kuvata hankkeen suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Lisäksi selostuksessa tulee esittää perustelut sille, miksi Jokisuon merkittävältä osalta vielä ojittamaton suokokonaisuus on tarpeen ottaa turvetuotantoon.

Arviointiselostuksessa tulee esittää ehdotus keinoista päästöjen ja kielteisten vaikutusten vähentämiseksi. Turvetuotannossa on monia työvaiheita, koneita ja menetelmiä sekä vesiensuojeluratkaisuja, joiden oikealla valinnalla, sijoittelulla ja käytöllä voidaan huomattavasti pienentää ympäristövaikutuksia. Näitä teknisiä ratkaisuja ja niiden käyttöä sekä vaikutuksia tällä hankealueella tulee arviointiselostuksessa kuvata riittävän tarkasti. Näin voidaan varmistua parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja käytäntöjen noudattamisen periaatteesta. Näiden ympäristönsuojeluun vaikuttavien ratkaisujen sijoittumista suolle kuvaavan kartan on oltava ymmärrettävä niin maallikoille kuin asiantuntijoillekin. Selostukseen voisi liittää listan turvetuotannon keskeisistä termeistä selityksineen. Selostuksessa tulee esittää ymmärrettävällä tavalla hankkeen vaihtoehtojen vertailu, selvitys arviointimenettelyn vaiheista osallistumismenettelyineen, tulevat seurannat sekä selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon.

ARVIOINTIOHJELMAN JA YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on nähtävillä arviointiohjelman kanssa arviointimenettelyn ajan 17.11.2009 alkaen Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa ja Kiuruveden kaupungissa. Lausunto on myös luettavissa osoitteessa www.ymparisto.fi/psa.

JAKELU JA MAKSUT

Vapo Oy / Mirja Juntunen
Paikalliset polttoaineet
PL 22
40101 Jyväskylä

Yhteysviranomaisen lausunnosta peritään ympäristöministeriön asetuksen alueellisten ympäristökeskuskusten maksullisista suoritteista (1387/2006) mukainen maksu. Maksun määräytymisessä on huomioitu, että vaikutukset ulottuvat yhden kunnan alueelle.

Maksu on 4370 euroa, joka peritään hankkeesta vastaavalta Vapo Oy:ltä.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Johtaja

Markku Henttonen

Ylitarkastaja

Ossi Tukiainen

Liitteet: Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettäviä käsitteitä
Kopiot annetuista lausunnoista ja mielipiteistä (hankkeesta vastaavalle)

Luettelo lausunnon/muistutuksen antajista:

- Pohjois-Savon riistanhoitopiiri
- Terveempi Onkivesi ry
- Itä-Suomen työsuojelupiirin työsuojelutoimisto
- Kämärän ja Luupuveden osakaskunta sekä Lapinniemen osakaskunta
- Itä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto
- Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry
- Kiuruveden kalastusalue
- Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä
- Savo-Karjalan tiepiiri
- Pohjois-Savon liitto

Tiedoksi: Ekometsätalouden liitto ry, Hannu Hyvönen
Kiuruveden kaupunginhallitus
Kiuruveden kaupunki, tekninen virasto
Pohjois-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus
Ylä-Savon Kehitys Oy
Kiuruveden Luonnonystävät ry, Susanna Rytönen, Asematie 20,
74700 Kiuruvesi
Pohjois-Savon metsäkeskus, Kuopio
Pohjois-Savon pelastuslaitos
Ylä-Savon Vihreät ry